

Asia: D/624/04.13.00/2024

Luonnos valtiontalouden tarkastusviraston määräykseksi avoimuusrekisterilain tarkoittamien vaikuttamistoiminnan taloudellisten tietojen muodostamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunto koskien vaikuttamistoimintaan osallistuneiden henkilöiden ja niiden kokonaismäärän muodostamista (kohta 2.1)

Merkittävä osa potilasjärjestöjen asiantuntijoiden työajasta liittyy taustatyön tekemiseen sekä ruohonjuuritason tiedon hankintaan muun muassa vapaaehtoisilta tai muilta itse sairastavilta. Nämä kohtaamiset kuuluisivat määräysehdotuksen mukaan ilmoitusvelvollisen raportoitavaksi. Ehdotus on kuitenkin käytännössä erittäin vaikeaa ellei jopa mahdotonta toteuttaa tasalaatuisesti eri järjestöjen välillä. Lisäksi muutos lisäisi järjestöjen hallinnollista taakkaa kohtuuttomasti, joka vie aikaa ja resursseja järjestöjen ydintehtävistä varsinkin järjestöillä, joiden vaikuttamistoiminta on pientä ja resurssit vähäisiä.

6.6.2024 hyväksytyn Kansalaisjärjestöstrategian mukaan tavoitteena on vähentää järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan lainsäädännöllisten esteiden vähentämistä ja hallinnollisen taakan keventämistä. Katsomme, että ilmoitusvelvollisuus esitetyllä tarkkuudella ei vastaisi lainsäätäjän selvästi ilmaisemaa tarkoitusta siitä, että avoimuusrekisteri ei saisi tuottaa ilmoitusvelvollisille liian raskasta hallinnollista taakkaa. Pidämme Avoimuusrekisteriä erittäin tärkeänä, mutta tämänkaltainen raportoinnin laajuus ei palvele enää alkuperäistä tarkoitusta.

Näistä syistä esitämme, että vaikuttamistoimintaan osallistuneiksi henkilöiksi tulisi lukea vaan ne henkilöt, jotka tosiasiansa ovat hoitaneet yhteydenpidon vaikuttamisen kohteisiin ja näiden henkilöiden työstä se osuus, joka on ollut varsinaista yhteydenpitoa. Esitämme samaa myös kohtaan 2.2. liittyen toimintaan osallistuneiden henkilötyövuosien laskemiseen.

Lausunto koskien vaikuttamistoimintaan osallistuneiden henkilöiden vaikuttamistoimintaan käyttämien henkilötyövuosien muodostamista (kohta 2.2)

Näkemyksemme kohtaan 2.2. on sama kuin kohtaan 2.1. Vapaaehtoisten ja taustatyön laskeminen mukaan henkilötyövuosiin on käytännössä erittäin haastavaa sekä hallinnollisesti merkittävä rasitus.

Lausunto koskien vaikuttamistoimintaan liittyvien markkinointi- ja edustamiskulujen muodostamisesta (kohta 2.3)

Taloudellisten tietojen ilmoittaminen lisää edellä mainituista syistä entisestään sosiaali- ja terveysjärjestöjen hallinnollista taakkaa, kuten Reumaliitto toteaa lausunnossaan. Järjestöt myös jo raportoivat toimintansa kustannuksia STEA:lle, jolloin työmäärä voisi tarpeettomasti tuplaantua. Järjestöt ovat keskenään myös hyvin erilaisessa asemassa vaikuttamistoimintansa sekä edustamiskulujen suuruuden suhteen. Esitämme euromääräistä vuosirajan määrittämistä, jonka ylittäviltä järjestöiltä edellytetään kulujen raportointia. Rahallisesti pientä vaikuttamistoimintaa toteuttavat järjestöt tulisi siis jättää markkinointi- ja edustamiskulujen raportoinnin ulkopuolelle.

Muut havainnot

Yleisesti määräysluonnoksessa olisi hyvä huomioida erityisesti järjestöjen erilaiset vaikuttamistyön resurssit sekä taloudellisesti että henkilötyövuosien osalta. Kaikkien toimijoiden niputtaminen samaan kategoriaan aiheuttaa epäsuhtaisen tilanteen toimijoiden välille. Osa toimijoista voi käyttää vaikuttamistoimintaan tuhansia euroja, mutta osalla kuluja syntyy maksimissaan muutamia satoja euroja vuodessa.

Arvola Elisa
IBD ja muut suolistosairaudet ry